

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **Ing. D. B.**, zastoupeného JUDr. Ivanem Werlem, advokátem se sídlem Vrchovecká 74/2, Velké Meziříčí, proti žalovanému: **Krajský úřad kraje Vysočina**, se sídlem Žižkova 57, Jihlava, za účasti: Dis. P. B., zastoupeného Mgr. Ing. Milanem Sochořem, advokátem se sídlem Divadelní 6, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 6. 2006, č. j. KUJI 44252/2006, PS 4134/2006/88/2/Pa, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 17. 7. 2008, č. j. 57 Ca 42/2007 - 142,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 7. 2008, č. j. 57 Ca 42/2007 - 142, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

Shora označeným rozhodnutím žalovaný dle § 59 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), zamítl odvolání žalobce a P. B., navrhovatele, na jehož návrh bylo zahájeno řízení o přestupku, proti rozhodnutí Městského úřadu Velké Meziříčí ze dne 24. 2. 2006, č. j. SPR/PŘ/2005/168, a toto rozhodnutí potvrdil. Svým rozhodnutím městský úřad uznal žalobce vinným přestupkem proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „zákon o přestupcích“) – ublížení na cti vydáním v posměch, kterého se měl žalobce dopustit tím, že dne 24. 3. 2005 ve 2:51 hod. odeslal z emailové schránky X, kterou předtím v nezjištěné době založil, na emailovou adresu Y email s fotografiemi (akty) P. B., čímž jej vystavil v posměch. Městský úřad žalobci uložil pokutu ve výši 1000 Kč a dle § 79 odst. 1 zákona o přestupcích povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1000 Kč.

Uvedeným rozhodnutím městský úřad dále podle § 76 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích zastavil řízení o stejně právně kvalifikovaném přestupku, jako je uvedeno výše, když žalobci nebylo prokázáno, že dne 26. 10. 2005 ve 13:33 hod. odeslal email s fotografiemi (akty) P. B. z adresy X na 11 různých emailových adres. Zároveň městský úřad uložil žalobci nahradit náklady řízení ve výši 500 Kč.

Krajský soud o dané věci rozhodoval již dvakrát. Nejprve rozsudkem ze dne 31. 1. 2007, č. j. 57 Ca 43/2006 - 33, rozhodnutí žalovaného zrušil, protože dospěl k závěru, že toto rozhodnutí nenabýlo právní moci v prekluzivní lhůtě stanovené v § 20 odst. 1 zákona o přestupcích. Konstatoval, že v daném případě uplynula jednorozhodnutí přestupku i po této lhůtě a své rozhodnutí vydal až dne 9. 6. 2006. Namísto toho však měl řízení dle § 76 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích zastavit. Krajský soud zároveň uložil žalovanému povinnost nahradit žalobci náklady řízení ve výši 4450 Kč. Uvedený rozsudek napadl žalovaný v plném rozsahu kasační stížností a domáhal se jeho zrušení a vrácení věci k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 11. 7. 2007, č. j. 1 As 17/2007 - 73 (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), kasační stížnosti vyhověl. Předně konstatoval, že žalovaný vydal své rozhodnutí před uplynutím zákonem stanovené prekluzivní lhůty a závěr krajského soudu ohledně jejího běhu byl nesprávný. Krajský soud pochybil tím, že v daném případě neaplikoval § 20 odst. 2 zákona o přestupcích, podle něhož se do běhu prekluzivní lhůty podle odst. 1 uvedeného ustanovení nezapočítává doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení podle zvláštního právního předpisu. Zároveň Nejvyšší správní soud zavázal krajský soud, aby v dalším řízení náležitě vyzval P. B., aby se vyjádřil, zda hodlá uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení.

Krajský soud následně rozsudkem ze dne 17. 7. 2008 žalobu zamítl a přikázal žalobci zaplatit na nákladech řízení žalovanému částku 1226 Kč a zúčastněné osobě částku 6188 Kč. Soud neuvěřil žalobcovu tvrzení, že email nenapsal a že k jeho počítači měla přístup i jiná osoba (Z. P.), která z něj email nejspíš poslala; naopak konstatoval, že spáchání přestupku bylo prokázáno dostatečným způsobem.

Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl rozhodnutí krajského soudu kasační stížností ve všech jeho výrocích. Za použití poměrně expresivních výrazových prostředků namítl, že městský úřad rozhodl na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu a na základě nesprávného zhodnocení provedených důkazů. Za stěžejní důkaz považoval zjištění policejního orgánu, že předmětný email byl odeslán z IP adresy, která byla v dané době přidělena telefonnímu číslu stěžovatele. Jestliže nebyl správní orgán sám dostatečně v dané problematice kvalifikován, měl ustanovit znalce k zodpovězení otázky, zda odeslání emailu z určité IP adresy, přidělené konkrétnímu telefonnímu číslu, prokazuje, že by o odeslání emailu uživatel telefonního čísla věděl nebo musel vědět. Na základě prozkoumání „daného počítače“ by dle stěžovatele soudní znalec mohl posoudit, jak byl email odeslán a kým, popřípadě pomocí jakého softwaru a kým ovládaného. Přitom poukázal na případy zneužití cizího počítače zmiňované v denním tisku (fenomén tzv. phishingu), například případ banky Citibank. Tuto námitku uvedl již v odvolání, jímž napadl rozhodnutí městského úřadu. Žalovaný se s ní však nevypořádal a jeho rozhodnutí tak dle stěžovatele

nemělo náležitosti stanovené v § 47 odst. 3 správního řádu a bylo nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Pokud krajský soud žalobu zamítl s odůvodněním, že se ztotožnil se stanoviskem žalovaného, rozhodl na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci a jeho rozhodnutí trpí stejnými vadami, jako napadené rozhodnutí žalovaného. Ze závěrů učiněných krajským soudem by dle stěžovatele musely každému odborníkovi, který se zabývá počítačovou kriminalitou, „vstávat hrůzou vlasy na hlavě“.

Stěžovatel dále polemizuje s vyjádřením žalovaného z 22. 11. 2006 a konstatuje, že phishing nemusí mít pouze komerční charakter (typicky útok na bankovní konta klientů velkých bank), jak uvádí žalovaný. Naopak, byly již popsány desítky případů obdobných útoků zneužívajících počítače třetích osob, při nichž byla použita sdělení intimního charakteru zcela nekomerčním způsobem, za účelem poškození určité osoby. V této souvislosti odkázal na relevantní literaturu. Žalobce dále poukázal na osobu, která dle jeho názoru tímto způsobem jeho počítač zneužila – jedná se o p. P., který měl jak motiv (snažil se v minulosti žalobce opakovaně poškodit), tak přístup k žalobcově počítači. V současné době je proti němu dokonce vedeno trestní stíhání, neboť v rámci konfliktu s rodinou stěžovatele použil i střelnou zbraň.

Žalovaný využil svého práva a vyjádřil se ke kasační stížnosti. Nejprve navrhl, aby byla jako nepřipustná odmítnuta, a to s odkazem na § 104 odst. 3 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Pro případ, že by Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost přípustná je, uvedl, že stěžovatelova argumentace se v podstatě zužuje pouze na obecné tvrzení, že v praxi jsou známy a v odborné literatuře popsány případy, kdy došlo ke zneužití emailové schránky a kdy její majitel nemusel vůbec vědět o tom, že z ní byla nějaká zpráva odeslána. Stěžovatel však nenabízí žádné důkazy o tom, že by se uvedené obecné tvrzení nějakým způsobem vztahovalo k této konkrétní projednávané věci. V průběhu řízení před správními orgány a následně i před soudem byla provedena celá řada důkazů, které ve vzájemné souvislosti tvoří ucelený důkazní řetězec, který jednoznačně svědčí o tom, že se stěžovatel dopustil přestupkového jednání, které mu bylo kladeno za vinu. Výše uvedené obecné tvrzení, na které se stěžovatel ve své argumentaci omezuje, není samo o sobě způsobilé tento důkazní řetězec narušit.

Ke kasační stížnosti se vyjádřila rovněž zúčastněná osoba, která užila v podstatě shodné argumenty jako žalovaný. Námitky stěžovatele dle ní zůstávají jen v poloze obecného tvrzení o případných možnostech zneužití cizího počítače třetí osobou, jak jej popisuje odborná literatura. V daném případě však takové osamocené tvrzení bez jakýchkoli důkazů působí dosti krkolomně, neboť zcela uniká důvod, proč by měla nějaká třetí osoba napadnout tímto způsobem zrovna počítač stěžovatele.

II.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti. Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je kasační stížnost nepřipustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem. Jak však již zdejší soud v minulosti judikoval (viz např. rozsudek ze dne 10. 6. 2008, č. j. 2 Afs 26/2008 - 119), citované ustanovení s. ř. s. zajišťuje, aby se Nejvyšší správní soud nemusel znovu zabývat věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor na výklad

hmotného práva závazný pro nižší soud vyslovil, a to v situaci, kdy se nižší soud tímto právním názorem řídil. Vztáhnout však citované ustanovení též na případy, kdy Nejvyšší správní soud pouze vytýká nižšímu správnímu soudu procesní pochybení, by ve svých důsledcích mohlo vést k naprosté zbytečnosti Nejvyššího správního soudu, neboť by mohl tento soud v každé projednávané věci vždy prvním kasačním rozhodnutím vytknout jakoukoli (třebas i malichernou) procesní vadu a poté v druhém kasačním řízení kasační stížnost odmítnout, a tím odmítnout i věcný přezkum naříkaného rozhodnutí.

V nyní posuzovaném případě Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 11. 7. 2007 přezkoumal předchozí rozhodnutí krajského soudu pouze v rozsahu jeho závěru, podle nějž napadené rozhodnutí žalovaného nenabýlo právní moci v prekluzivní lhůtě stanovené zákonem o přestupcích. Žádnými z námitek, které jsou předmětem kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu ze dne 17. 7. 2008, se tehdy nezabýval. Kasační stížnost je tedy v plném rozsahu přípustná a Nejvyšší správní soud mohl přistoupit k jejímu věcnému posouzení.

III.

Kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel nejprve namítá, že skutečnost, že došlo k odeslání předmětného emailu z IP adresy přidělené telefonnímu číslu, jehož je uživatelem, ještě neprokazuje, že by daný email odeslal. Naopak, o odeslání takového emailu nemusel ani vědět. Žalovaný (a po něm i krajský soud) tudíž pochybili, protože právě na tomto důkazu založili své závěry o tom, že se dopustil přestupku.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že je třeba dát stěžovateli za pravdu v tom, že pokud je prokázáno, že došlo k odeslání určitého emailu z jeho počítače, pak to samo o sobě skutečně ještě nemusí znamenat, že jej odeslal on sám. Lze si představit hned několik způsobů, jak mohlo k odeslání daného emailu bez vědomí uživatele počítače dojít. Od toho nejbanálnějšího, kdy by za jeho počítač usedla nějaká cizí osoba a email z něj v jeho nepřítomnosti odeslala, až po sofistikovanější metody, kdy by byl jeho počítač napaden zvnějšku a email by z něj byl odeslán, aniž by k němu jeho odesílatel měl „fyzicky“ přístup (k této druhé variantě směřuje stěžovatelova námitka o útoku „phishingem“). Na druhou stranu však je zřejmé, že důkazu o odeslání emailu z určitého počítače (respektive v daném případě z IP adresy přidělené pevné telefonní lince, jejímž prostřednictvím je realizováno připojení k internetu) je nutno přiznat jistou relevanci. Jedná se totiž v zásadě o nepřímý důkaz, který lze s jistou mírou zjednodušení připodobnit důkazu svědčícímu o tom, že dopravní přestupek byl spáchán při jízdě určitým konkrétním dopravním prostředkem. V takovém případě také nelze majitele daného dopravního prostředku bez dalšího považovat za pachatele přestupku, avšak důkaz o tom, že přestupek byl spáchán např. jeho vozidlem, jistě představuje významné vodítko, které může za pomoci dalších nepřímých důkazů vyústit v to, že je uznán vinným.

Při posuzování povahy IP adresy je možno podpůrně odkázat rovněž na judikaturu Soudního dvora Evropských společenství. Ten ve svém rozhodnutí ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. C-275/06, *Productores de Música de España (Promusicae) vs. Telefónica de España SAU* (rozhodnutí je dostupné na <http://curia.europa.eu>), považoval IP adresu v kontextu

daného případu (Promusicae požadovala po Telefónice odhalení identit osob, kterým poskytovala připojení k internetu a u nichž byla známá jejich IP adresa a datum a čas připojení) za osobní údaj ve smyslu předpisů na ochranu osobních údajů. Pro účely nyní posuzované věci lze z uvedeného závěru vyvodit, že jestliže může IP adresa za určitých okolností představovat osobní údaj, tedy údaj, na jehož základě lze identifikovat (přímo či nepřímo) nějakou konkrétní osobu, pak může sloužit také jako důkaz v přestupkovém řízení, byť jako důkaz nepřímého charakteru.

Ve vztahu k dokazování prostřednictvím nepřímých důkazů v řízení o přestupcích již Nejvyšší správní soud ve své judikatuře stanovil určité obecné zásady. Např. v rozhodnutí ze dne 3. 5. 2007, č. j. 8 As 10/2006 - 48, uvedl: *„Pokud je odpovědnost za přestupkové jednání dovozována z nepřímých důkazů, musí tyto důkazy tvořit ucelený logicky provázaný důkazní řetězec, v němž žádný důkaz nezpochybňuje pravost, věrohodnost a přesvědčivost důkazů ostatních.“* K dokazování nepřímými důkazy ve výše nastíněném případě dopravního přestupku viz např. rozsudek ze dne 22. 4. 2004, č. j. 2 As 3/2004 - 70, publikovaný pod č. 309/2004 Sb. NSS.

V nyní posuzovaném případě je třeba zdůraznit, že stěžovatel nebyl uznán vinným spácháním přestupku pouze na základě prokázání toho, že předmětný email byl odeslán z jeho počítače, jak naznačuje ve své kasační stížnosti. Důkazů svědčících o jeho vině bylo shromážděno více. Protože se však jedná o nepřímé důkazy, pak je třeba určit, zda tyto důkazy tvoří „ucelený logicky provázaný důkazní řetězec“ ve smyslu výše citovaného judikátu č. j. 8 As 10/2006 - 48.

První dílek onoho pomyslného důkazního řetězce představují důkazy o tom, že počítač, jež byl ve vlastnictví zúčastněné osoby a na němž byly uloženy předmětné akty, se v období přecházejícím odesláním sporného mailu nacházel v rodinném domku, v němž bydlel mimo jiné stěžovatel (prokázáno na základě důkazů provedených v rámci řízení u Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou, vedeného ve věci vyloučení věcí z exekuce pod sp. zn. 9 C 237/2004 - 99). Zároveň bylo znaleckým posudkem (provedeným taktéž v rámci shora označeného řízení u Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou) prokázáno, že v inkriminovaném období byl tento počítač opakovaně spouštěn a byla z něj stažena (vypálením na CD) složka Documents and settings, obsahující kromě jiného i uživatelské dokumenty (texty, fotky a další). Stěžovatel tak měl k předmětným aktům s vysokou pravděpodobností přístup. Dále bylo v rámci trestního řízení (vedeného ve věci do doby, než došlo k překvalifikování skutku na přestupek) zjištěno, že sporný mail byl poslán z IP adresy, jež je přidělena telefonnímu číslu, jehož uživatelem je stěžovatel. Ten při podání vysvětlení (ještě v rámci trestního řízení) potvrdil, že jde o číslo pevné telefonní linky, jejímž prostřednictvím realizuje v místě svého bydliště připojení k internetu; uvedl také, že PC užívá doma sám. Později, v rámci správního řízení, začal tvrdit, že k počítači měl v inkriminovanou dobu přístup rovněž p. P. Uvedenou výpověď potvrdila také svědkyně P. F. (stěžovatelova přítelkyně), podle které p. P. ke stěžovateli do bytu docházel v období od ledna 2005 do dubna 2005 téměř denně, přičemž mu býval k dispozici rovněž stěžovatelův počítač. P. P. takovou možnost nicméně popřel, ve stěžovatelově bytě byl údajně pouze jednou a nikdy mu tam nebylo umožněno pracovat na jeho počítači.

Orgány rozhodujícími v předchozích řízeních byla věc posouzena tak, že právě uvedený řetězec nepřímých důkazů postačuje k uznání stěžovatele vinným spácháním

přestupku. Dle Nejvyššího správního soudu je pro posouzení věci nutno považovat za klíčový rozpor mezi výpovědí stěžovatele, podle níž měl k jeho počítači v inkriminovanou dobu přístup p. P. a mohl tak z něj předmětný email odeslat, a protichůdným tvrzením p. P. Žalovaný i krajský soud nepovažovali uvedená tvrzení stěžovatele za věrohodná; naopak, uvěřili výpovědi druhého jmenovaného. Stěžovatel přitom prezentoval v průběhu řízení tvrzení, kterými její věrohodnost zpochybňoval. Nejprve předložil prvostupňovému správnímu orgánu korespondenci p. P., kterou vytiskl ze svého počítače (čímž dokládal tvrzení, že p. P. měl na jeho počítači založenou emailovou schránku a že na něm tedy pracoval). V doplnění žaloby ze dne 20. 12. 2006 pak poukázal na skutečnost, že motivem k odeslání emailu mohla být touha p. P. poškodit jej, o což se v minulosti opakovaně snažil, jak o tom svědčí i skutečnost, že je proti němu vedeno trestní stíhání, neboť v rámci konfliktu s rodinou stěžovatele použil i střelnou zbraň. Krajský soud se však v odůvodnění svého rozsudku s těmito skutečnostmi nevypořádal. Přitom jak Nejvyšší správní soud ve vztahu k dokazování nepřímými důkazy uvedl ve výše zmiňovaném rozsudku č. j. 8 As 10/2006 - 48: *„Logická a ničím nenarušovaná soustava vzájemně se doplňujících nepřímých důkazů musí spolehlivě prokazovat všechny okolnosti spáchaného skutku, majícího znaky skutkové podstaty přestupku, nad vši rozumnou pochybnost stavět najisto, že se jednání dopustil právě ten, kdo má být za přestupek postižen, a současně vylučovat možnost jiného závěru.“* Závěr o spáchání přestupku je tedy v posuzovaném případě postaven mimo jiné na svědectví osoby, o níž je namítáno, že je v natolik konfliktním vztahu se stěžovatelem, že se vůči němu dokonce dopustila vydírání. Toto tvrzení, pokud by bylo prokázáno, by potenciálně mohlo narušit „soustavu vzájemně se doplňujících nepřímých důkazů“ v dané věci. Proto je s podivem, že nebylo provedeno dokazování, které by vedlo k zjištění skutkového stavu v dané otázce tak, aby bylo možno skutečně postavit najisto, že se předmětného přestupku dopustil stěžovatel. V tomto bodě je tak rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

Ve vztahu ke stěžovatelově námitce, podle níž měl být v řízení ustanoven znalec k posouzení toho, zda se jeho počítač nestal obětí „phishingu“, Nejvyšší správní soud uvádí, že v daném případě nebyl důvod k ustanovení takového znalce. Ve stěžovatelových tvrzeních se nacházejí rozpory, neboť i on sám původně označil za původce předmětného emailu p. P. s tím, že jej odeslal ze stěžovatelova počítače v době, kdy u něj byl na návštěvě. Takové jednání však nelze považovat za „phishing“ a postrádá proto logiku jeho pozdější požadavek na provedení znaleckého posudku, kterým by byl prozkoumán jeho počítač za účelem zjištění, zda tímto způsobem nebyl zneužit. Stěžovatel nikdy během řízení neuvedl žádnou skutečnost, která by svědčila o tom, že se mohl stát obětí „phishingu“. Jeho tvrzení tak zůstala pouze v obecné rovině o hypotetické možnosti takového útoku. V obecné rovině takovou možnost skutečně naprosto vyloučit nelze, avšak v daném případě nelze rozumně předpokládat, že by k „phishingu“ mohlo dojít. Stěžovatel proto nebyl nijak zkrácen na svých právech, pokud uvedený znalecký posudek nebyl vypracován.

IV.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V tomto řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozsudku. Nejvyšší správní soud si během řízení o kasační

stížnosti vyžádal od Městského úřadu Velké Meziříčí, Okresního státního zastupitelství Žďár nad Sázavou a Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou kopie rozhodnutí z řízení vedených ve věcech, v nichž se posuzovaly otázky, které mohou přispět k objasnění zde posuzované věci. Zhodnocení těchto listin je však možno učinit až poté, co budou v řízení před krajským soudem řádně provedeny formou důkazu tak, aby účastníci řízení nebyli nijak zkráceni na svých procesních právech.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. února 2009

senátu

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně